

Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі

«Қазгидромет» РМК

2025 ж. «16-18» тамыз күніне арналған

**Қазақстан Республикасының таулы аймақтары бойынша жауын-шашындық генезисі
бар сел қаупінің күнделікті бюллетені №73**

(Бюллетеньнің қолданылу мерзімі: 2025 жылғы 15 тамыз сағат 20:00-ден 18 тамыз сағат 20:00-ге дейін)

құрастырылған күні: 15.08.2025 ж.

Мекен жайы: Алматы қ., Абай көшесі, 32
Астана қ., Мәңгілік ел,

Сел үдерістерін зерттеу және
селді болжау басқармасының
басшысы:

Яфязова Р.

тел.: 8(727) 267-53-38

e-mail: seli@meteo.kz

Кезекші синоптик:

Сағандыкова З.

тел.: 8(7172) 79-83-75

e-mail: ukpp@meteo.kz

2025 жылғы «16-18» тамызға

Қазақстан Республикасының аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру

Облыстар	Сел қаупі бар аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Қар дақтары 4000 м биіктіктен жоғары жатыр. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 3920 м биіктікте болды. Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, орташа тәуліктік ауа температурасы 0,3-0,5 °С төмендеді, биік таулы аймағында 1,1 °С төмендеді. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 16 тамызда күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 17, 18 тамызда жаңбыр (1-10 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Күнгей Алатауы	Қар дақтары 4000 м жуық және одан жоғары жатыр. Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, орташа тәуліктік ауа температурасы 3,1 °С төмендеді. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 16 тамызда күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 17, 18 тамызда жаңбыр (1-10 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Теріскей Алатау	Қар дақтары 4000 м биіктіктен жоғары жатыр. Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, орташа тәуліктік ауа температурасы 3,9 °С төмендеді. Өткен тәулікте бөлек өзендерде су деңгейінің өсуі байқалды. 16 тамызда күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-4 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 17, 18 тамызда жаңбыр (1-10 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жетісу	Жетісу Алатауы	Қар дақтары 4000 м жуық және одан жоғары жатыр. Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, Жетісу Алатауының солтүстік-батыс және батыс бөліктерінде орташа тәуліктік ауа температурасы 0,2 °С төмендеді. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 16 тамызда кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 17, 18 тамызда жаңбыр (1-10 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Қар дақтары 4000 м биіктіктен жоғары жатыр. Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, орташа тәуліктік ауа температурасы 0,8 °С өсті. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 16 тамызда күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 17, 18 тамызда жаңбыр (1-5 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Талас Алатауы	
Түркістан	Талас Алатауы	Қар дақтары 4000 м биіктіктен жоғары жатыр. Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, орташа тәуліктік ауа температурасы 0,5 °С төмендеді. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 16 тамызда күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 17, 18 тамызда күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	

Маңғыстау	Маңғыстау таулары	Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, орташа тәуліктік ауа температурасы 2,3 °С төмендеді. 16, 17, 18 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, орташа тәуліктік ауа температурасы 1,6 °С өсті. 16 тамызда түнде кей жерлерде жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 17 тамызда кей уақыттарда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 18 тамызда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай. Тарбағатайда қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
Шығыс Қазақстан	Сауыр	Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, орташа тәуліктік ауа температурасы 0,9 °С төмендеді. 16 тамызда күндіз кей жерлерде аздаған жаңбыр 0,9 мм дейін, найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 17 тамызда кей уақыттарда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 18 тамызда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай. Сауыр тауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
	Қазақстандық Алтай	Ауа температурасының біртіндеп төмендеуі күтілуде, Қазақстандық Алтайдың солтүстік-батыс және оңтүстік-шығыс бөліктерінде орташа тәуліктік ауа температурасы 1,8 °С өсті. Мол жауын-шашын жауған себебінен солтүстік-батыс бөлігінде топырақтың жоғары ылғалдануы сақталады. 16 тамызда кей жерлерде жаңбыр (1-12 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 17 тамызда кей уақыттарда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 18 тамызда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай. Қазақстанның Алтай тауларында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі (1 Қосымша)

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (2 Қосымша)

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 30 мм (өте қатты жаңбыр) немесе нақты жауған сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 40 мм	Халық пен шаруашылық нысандары үшін үлкен қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Халық пен шаруашылық объектілері үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының салыстырмалы түрде төмен мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Төмен таулы аймақта селдің пайда болу аймағында адамдар үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдарына және халыққа хабарлау.
	Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның болмауы.	Қауіптілік жоқ	Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға бару және онда болу жоспарланғанда, ауа райының өзгерістерін және дауылды ескертулерді бақылау қажет. Сел қауіпі туындаған жағдайда, сел қауіпі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау керек. Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін (әсіресе арнаның бұрылыстарында), ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел ағынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Қатты жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына (жайылмасына), құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.

2025 жылғы «16» тамызға
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы

Іле Алатау	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады 9-14, күндіз кей уақытта екпіні 15-20 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 18-23 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 10-15 градус жылы.
Күнгей Алатау	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады 9-14, күндіз кей уақытта екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 20-25 градус жылы.
Теріскей Алатау	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-4 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады 9-14, күндіз кей уақытта екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 20-25 градус жылы.
Жетісу Алатау	Кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Батыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 13-18 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 11-16 градус жылы.
Қырғыз Алатау	Күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20, екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 11-16, күндіз 26-31 градус жылы болады.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай болады. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20, екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 11-16, күндіз 26-31 градус жылы болады.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай болады. Оңтүстік-шығыстан оңтүстік-батысқа ауысатын жел соғады, күші 8-13 м/с, күндіз екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 21-26 градус жылы.
Өгем жотасы	Күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай болады. Оңтүстік-шығыстан оңтүстік-батысқа ауысатын жел соғады, күші 8-13 м/с, күндіз екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, күндіз 24-29 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 17-22, күндіз 27-32 жылы.
Сауыр	Күндіз кей жерлерде аздаған жаңбыр (0,1-0,9 мм), найзағай. Оңтүстік-шығыстан соғатын жел оңтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, кей жерлерде 5, күндіз 20-25, кей жерлерде 15 градус жылы.
Тарбағатай	Түнде кей жерлерде жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жел батыстан, оңтүстік-батыстан соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20, екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 11-16, күндіз 25-30 градус жылы.
Қазақстандық Алтай	Кей жерлерде жаңбыр (1-12 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Оңтүстік-шығыстан соғатын жел оңтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, кей жерлерде 18, күндіз 23-28, кей жерлерде 18 градус жылы.

2025 жылғы «17-18» тамызға арналған
ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: 17-18 тамызда жаңбыр (1-10 мм), найзағай болады. Ауа температурасы 17 тамызда түнде 7-12 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы, 18 тамызда түнде 5-10 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы.

Жетісу: 17-18 тамызда жаңбыр (1-10 мм), найзағай болады. Ауа температурасы 17-18 тамызда түнде 5-10 градус жылы, күндіз 15-20 градус жылы.

Жамбыл: 17-18 тамызда жаңбыр (1-5 мм), найзағай болады. Ауа температурасы 17-18 тамызда түнде 7-12 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы.

Түркістан: 17-18 тамызда күндіз өткінші жаңбыр (1-6 мм), найзағай болады. Ауа температурасы 17-18 тамызда түнде 13-18 градус жылы, күндіз 22-27 градус жылы.

Маңғыстау: 17-18 тамызда жауын-шашынсыз. Ауа температурасы түнде 16-21 градус жылы, күндіз 24-29 градус жылы, 18 тамызда 27-32 градус жылы.

Абай: 17 тамызда кей уақыттарда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. 18 тамызда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 10-15 градус жылы, күндіз 22-27 градус жылы, 18 тамызда 20-25 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: 17 тамызда кей уақыттарда жаңбыр (1-14 мм), найзағай. 18 тамызда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай. Ауа температурасы 17 тамызда түнде 9-14 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы, 18 тамызда түнде 5-10 градус жылы, күндіз 15-20 градус жылы.